

День визволення Черкас 14 ГРУДНЯ від німецько - фашистських загарбників

«Війська 2-го Українського фронту, продовжуючи успішний наступ, сьогодні, 14 грудня, внаслідок напружених боїв оволоділи великим економічним центром України – містом Черкаси – важливим вузлом оборони німців на правому березі Дніпра».

з наказу Верховного Головнокомандуючого, датованого 14 грудня 1943 року

14 грудня – знаменна дата в історії Черкас. 77 років тому, 14 грудня 1943 року, доблесні радянські воїни визволили наше місто від німецько-фашистських загарбників.

Початком визволення нашого міста від німецько-фашистських загарбників вважається ніч із 12 на 13 листопада 1943-го року. Після перемоги на Курській Дузі радянські війська наблизилися до окупованих Черкас. Попереду у визволителів був найскладніший шлях – переправа через напівзамерзлий Дніпро. На той час ширина річки подекуди сягала двох кілометрів.

Ще не оговтавшись після нищівної поразки на Курській дузі, Гітлер поспішив заявити, що Червона Армія нізащо не ступить на правий берег Дніпра, де утворено потужну лінію німецької оборони під умовною назвою «Східний вал». За численними укріпленнями на Правобережжі України було сконцентровано чимало найпотужніших і найбоєздатніших угруповань вермахту. Важлива роль у цій розгалуженій оборонній системі відводилась і Черкасам.

Форсування Дніпра, битва за Черкаси мали винятково важливе значення для підготовки блискавичної операції з оточення і знищення Корсунь-Шевченківського угруповання ворога.

Форсувати річку вночі відразу на п'ять переправах розпочала 52-га армія генерал-лейтенанта Коротєєва Другого Українського фронту. Про форсування Дніпра радянськими військами фашисти знали заздалегідь. Завдяки потужним прожекторам ворога, радянські визволителі стали живими мішенями.

Але переправитися через Дніпро радянським воїнам таки вдалося. Щоправда, з величезними втратами. Із допомогою партизанів, нечисленного повітряного десанту та місцевих жителів на шостий день радянські визволителі оволоділи Свидівком, Руською Полянкою, Будищем, Соснівкою та підійшли до Черкас.

20 листопада розпочалися бої за місто. Гітлерівці створили мережу укріплень, перетворили місто в потужний вузол опору. Воїни 254-ої і 373-ої стрілецьких дивізій відвойовували в гітлерівців вулицю за вулицею. Тридцять днів тривали кровопролитні бої на підходах до міста і ще двадцять чотири – на його вулицях. Боротьба йшла за кожний квартал. За кожний дім.

Про запеклість цієї битви свідчить хоча б той факт, що у «Черкаській операції» були задіяні 25 радянських військових з'єднань і частин, в тому числі: 3 стрілецькі, 1 повітряно-десантна, 2 авіаційні і 1 зенітно-артилерійська дивізія, 4 бригади – танкова, артилерійська і 2 повітряно-десантні, 7 артилерійських полків різного призначення, серед них – полк гвардійських мінометів, улавлених «катюш», 3 авіаційні полки і 1 окрема ескадрилья, 3 інженерно-саперні батальйони. Всім згаданим з'єднанням і частинам наказом Верховного Головнокомандуючого згодом було присвоєне почесне найменування «Черкаських».

Широкий та могутній Дніпро, оспіваний Шевченком і Гоголем, став символом слави радянської зброї. Б'ючись в одному бойовому строю з синами інших народів, потомки запорожців, спадкоємці Богдана Хмельницького здійснили безприкладний подвиг, розгромили величезні сили ворога.

Дорогою ціною оплачене звільнення Черкас – сотні його визволителів сплять вічним сном під гранітними плитами меморіалу – Пагорба Слави, спорудженому на височині над Дніпром. На його плитах навечно викарбувані славні імена звитязців, які відзначилися в боях за визволення міста.

Іменами Героїв Радянського Союзу (загалом 26 воїнів), удостоєних цього високого звання за доблесть, проявлену під час боїв за Черкаси, названі вулиці нашого міста: Конєва, Батицького, Подневіча, Молоткова, Вернигори, Лазарєва, Сурикова, Хоменка, Тараскова, Онопрієнка, Жужоми, Смирнова, Лук'янова, Чалова, Чіковани та інші.

До речі, Званням Героя Радянського Союзу за визволення міста Черкаси від фашистських окупантів було удостоєно 32-х воїнів – визволителів. Після війни Черкаси обрали своїм місцем проживання 35 Героїв Радянського Союзу. На жаль, жодного із цих чудових людей, нині вже немає в живих.

Символічно, що у 1944 році на державний кордон СРСР першою вийшла саме 254-та Черкаська Червонопрапорна дивізія, якою командував 29-річний генерал-майор Путейко. Його ім'я нині носить Черкаська спеціалізована школа I-III ступенів № 27, збудована на тому місці, де 69 років тому билосся з ворогом це прославлене з'єднання.

Загалом німецько-фашистська окупація нашого міста тривала 833 дні. Гітлерівці завдали Черкасам величезних руйнувань. Багато будинків було зруйновано, цілі квартали спалено. Від заводів залишилися тільки руїни, санаторії перетворені в купи каміння.

Здавалось, що потрібні будуть десятиріччя для відбудови міського господарства, налагодження нормального життя.

Але ще йшла війна, а черкаські воїни піднімали з руїн рідне місто, яке стало ще кращим і красивішим. Черкаси стали центром орденоносної області, містом великої хімії, індустріальним і культурним центром.

Чим далі в глибину історії відходять грізні події минулої війни, тим яскравіше постає перед нами велич подвигу нашого народу і його Збройних Сил.

Пам'ятаючи про кровопролитні бої Великої Вітчизняної війни, ми глибоко шануємо пам'ять тих, хто наблизив День Перемоги. Їх імена навечно вписані в історію Черкас власною кров'ю, бронзою і гранітом обелісків та людською пам'яттю.

Минуть роки, століття, але жителі Черкас з глибокою пошаною і добрим словом завжди пам'ятатимуть про вікопомний подвиг воїнів-визволителів Черкас, які подарували нам усім щасливе сьогодні. Та приносимимуть квіти до підніжжя пам'ятників, монументів, обелісків, братських могил тих, хто віддав своє життя при звільненні Черкас.

На превеликий жаль, із кожним роком, місяцем, днем, що минають із Дня Великої Перемоги над фашистською Німеччиною, гідно проживши своє життя, все більше ветеранів ідуть у безсмертя, надавши нам можливість працювати, любити, виховувати дітей, пестити онуків.

Згадаймо їх добрим словом у ці грудневі дні 2020 року.

Цінуймо й любімо тих воїнів-визволителів нашого рідного міста, хто живе поруч з нами, і для кого цей день 77-ї річниці визволення Черкас від фашистських загарбників має особливе значення. Шануймо і оберігаймо від життєвих негараздів всіх ветеранів Другої Світової війни, які перемогли фашистських завойовників і виборили мирне життя для наступних поколінь.

